

KS. PIOTR SZWEDA MS

IKONOGRAFIA MATKI BOSKIEJ FATIMSKIEJ W MALARSTWIE ADOLFA HYLŲ

Adolf Hyla to jedna z najbardziej nieodkrytych postaci w polskiej historii sztuki XX wieku. Artysta urodził się w miejscowości Biała k. Bielska 2 maja 1897 r. W latach 1903-1912 uczęszczał do gimnazjum w Krakowie, a następnie w Chyrowie, gdzie zdał maturę w 1917 r. Malarstwa uczył się u Jacka Malczewskiego. Studiował także prawo i filozofię na Uniwersytecie Jagiellońskim. Następnie nauczał rysunku w gimnazjach w Będzinie i Krakowie. W 1930 r. zdał w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie egzamin na nauczyciela rysunków, a w roku 1936 w Instytucie Robót Ręcznych w Warszawie egzamin na nauczyciela zajęć praktycznych. W czasie II wojny światowej osiadł w krakowskich Łagiewnikach, w pobliżu klasztoru Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia. Po zakończeniu pracy nauczyciela, poświęcił się głównie tematyce religijnej. Kopiował obrazy religijne Rafaela, Leonarda da Vinci czy Carla Dolci. Wykonał obraz Jezusa Miłosiernego według objawień św. Faustyny Kowalskiej. Powtórzył ten temat ponad dwieście trzydzieści razy, malując obrazy do kościołów w całym kraju i poza jego granicami. W twórczości Hyla nie zabrakło również wątków z ikonografii hagiograficznej. Namalował ponadto kilkadziesiąt portretów i szereg pejzaży. Zmarł w Krakowie, 25 grudnia 1965 r.¹

W twórczości Adolfa Hyla szczególne miejsce zajmowała problematyka maryjna. Wśród sześćdziesięciu pięciu obrazów o tej tematyce możemy znaleźć następujące przedstawienia: Niepokalane Poczęcie Najświętszej Maryi Panny, Niepokalane Serce Matki Boskiej, Zwiastowanie Najświętszej Maryi Panny, Madonna z Dzieciątkiem Jezus, Matka Boska Bolesna, Matka Boska Wniebowzięta, Matka Boska Ostrobram-

Ks. dr PIOTR SZWEDA MS – historyk sztuki; dr nauk humanistycznych w zakresie historii UPJPII w Krakowie, kapłan ze zgromadzenia Księża Misjonarzy Saletynów; adres do korespondencji: ul. Koszalińska 12, 34-407 Kraków.

¹ P. SZWEDA MS, *Adolf Hyla malarz w służbie Bożego Miłosierdzia*, Warszawa-Kraków 2009; TENŻE, *Adolf Hyla. Malarz z Łagiewnik*, Kraków 2014.

ska, Matka Boska Cudownego Medalika, Matka Boska Nieustającej Pomocy, Matka Boska Fatimska, Matka Boska Szkaplerzna, Matka Boska Tuchowska, Matka Boska Miłosierdzia, Matka Boska Częstochowska, a także maryjne ujęcia dewocyjne, które trudno zakwalifikować do któregoś z powyższych typów.

Najliczniejszą grupę stanowią przedstawienia maryjne ukazujące Maryję jako Matkę Boską Fatimską. Stały się one przedmiotem naszego zainteresowania w niniejszym artykule. Kluczem do zrozumienia tych realizacji ikonograficznych są prywatne objawienia maryjne w portugalskiej Fatimie. 13 maja 1917 r. trójka portugalskich dzieci: Lúcia Abóbora dos Santos, Francisco i Jacinta Marto ujrzała, nad drzewkiem dębu, postać Matki Boskiej². Kościół wypowiedział się definitywnie o objawieniach fatimskich, wydając 13 października 1930 r. orzeczenie jednoznacznie pozytywne w brzmieniu: „objawienia, jakie miały miejsce w Cova da Iria, są godne wiary, a zatem dozwolony jest publiczny kult Matki Boskiej Fatimskiej”³.

Z zachowanego i odnalezionego w Archiwum Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie Łagiewnikach katalogu obrazów spisanych własnoręcznie przez Hyłę oraz z przeprowadzonej kwerendy naukowej wynika, iż malowidła Matki Boskiej Fatimskiej powstawały w latach 1948-1957, średnio dwa tego typu przedstawienia w ciągu roku: w 1948 – dwa, w 1949 – jedno, w 1950 – trzy, w 1951 – jedno, w 1952 – dwa, w 1953 – dwa, w 1954 – trzy, w 1955 – trzy, w 1956 – dwa, w 1957 – jeden. W przypadku dwóch z pięciu nieodnalezionych wizerunków Matki Boskiej Fatimskiej nie znamy daty powstania. W sumie zachowały się dwadzieścia dwa malowidła⁴. Fizjonomia Matki Boskiej na obrazach autorstwa Hyły, jak udało się ustalić w wyniku naukowych badań, jest twarzą dwunastoletniej Barbary Niessner, która pozowała artyście do tego maryjnego wizerunku. Adolf Hyła wykonywał

² Dziesięcioletnia Lúcia, w bardzo ekspresyjny sposób, opisywała później to, co zobaczyła tego dnia: „Pani była ubrana na biało, błyszcząca jaśniej od Słońca, a Jej światło było czystsze i intensywniejsze od kryształowego pucharu z wodą, prześwietlonego gorącym słońcem. Twarz Matki Boskiej była przepiękna, ani smutna ani radosna, raczej poważna. Ręce złożone jak do modlitwy spoczywały na piersiach. Z prawej strony wisiał różaniec. Suknia była w kolorze białym, podobnie jak obszyty złotem płaszcz, okrywający Jej głowę i sięgający aż do Jej bosych stóp”

(A.A. BORELLI, *Fatima: orędzie tragedii czy nadziei?*, Warszawa 1995, s. 39-40; W.C. MCGRATH, *Matka Boska Różańcowa*, [w:] J.J. DELANEY (red.), *Niewiasta obleczona w słońce. Osiem wielkich objawień Matki Boskiej w czasach współczesnych*, Lublin 1992, s. 149-181).

³ Obok objawień św. Katarzyny Labouré (1830), La Salette (1846) czy Lourdes (1858), Fatima jest jednym z najdokładniej udokumentowanych i zbadanych przez Urząd Kościoła prywatnych objawień. I. FELICI, *Fatima*, Warszawa 1989, s. 156-157.

⁴ Archiwum Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie Łagiewnikach [dalej: APN-SPJKrŁ], A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych namalowanych w latach 1943-1963*, [rkps, niepag.].

najpierw zdjęcie portretowe, a później na jego podstawie malował kolejne obrazy Matki Boskiej⁵.

W literaturze naukowej na temat przedstawień Matki Boskiej Fatimskiej pędzla Hyły nie znajdziemy merytorycznych opracowań. Głównym celem niniejszego artykułu jest ukazanie w formie syntetycznej historii poszczególnych obrazów Matki Boskiej Fatimskiej autorstwa krakowskiego artysty. Uczynimy to w kluczu chronologicznym, poczynając od najstarszych do najmłodszych realizacji.

Pierwszy obraz Matki Boskiej Fatimskiej Hyła wykonał w 1948 r. Obecnie malowidło eskonponowane jest w kościele pw. św. Antoniego z Padwy w Sędziszowie Małopolskim (il. 1). Artysta namalował ten obraz na zamówienie o. Kazimierza Niczyńskiego OFMCap, pierwszego prowincjała polskiej prowincji kapucynów, gorliwego czciciela i krzewiciela kultu Bożego Miłosierdzia zwłaszcza w Krakowie i Bytomiu⁶. Kronika klasztorna nie zanotowała żadnej wzmianki na temat tej fundacji. W wyniku kwerendy naukowej okazało się, że zawiera ona braki pod rokiem 1948 i zaczyna się dopiero od roku 1950⁷. Obraz ma wymiary 80,5 x 120 cm⁸ i został wykonany na płótnie techniką olejną. Postać Maryi ukazana jest w pozycji frontalnej, stojącej, do kolan⁹. Matka Boska ubrana jest w białą suknię, przewiązaną delikatnym paskiem. Głowę Maryi okrywa biały płaszcz, zarzucony na ramiona i spadający w dół, przyozdobiony wokoło ornamentami lili w kolorze złotym. W prawej ręce Najświętsza Panna trzyma perłowy różaniec. Patrząc na obraz ma się wrażenie, iż Matka Boska przesuwa w dłoni paciorki, modląc się. Lewa ręka wskazuje na gojące serce, z którego wychodzą promienie światła rozświetlające ciemnobrązowe tło obrazu. Dokoła serca widoczne są białe kwiaty tworzące coś w rodzaju korony. Niebieskie oczy Maryi utkwione są w patrzącego. Jej pełen matczynego zatroskania wzrok zaprasza do podejścia bliżej. Wokół głowy jasnozłoty nimb promieniuje światłem. W lewym dolnym narożniku widoczna jest sygnatura malarza w kolorze czerwonym – *A.Hyła* oraz data obrazu – *1948*.

⁵ Archiwum prywatne ks. Piotra Szwedę MS [dalej: APSz], B. HOSZOWSKA, *Relacja z 11 października 2012 roku*, [nagranie]; APSz, TAŻ, *Relacja z 3 listopada 2012 roku*, [nagranie].

⁶ Adolf Hyła sklasyfikował ten obraz w swoim *Katalogu* jako typowe przedstawienie wizerunku Najświętszego Serca Matki Boskiej. Nie jest to jednak do końca właściwy zabieg, gdyż Maryja ukazana jest jako Matka Boska Fatimska, z typowymi symbolicznymi znakami towarzyszącymi Jej podczas zjawienia w Fatimie w 1917 r. APNSPJKrŁ, A. HYŁA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁷ APSz, M. DRAUS, *Pismo z 11 lutego 2006 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

⁸ W *Katalogu obrazów* Hyła zapisał błędne wymiary obrazu 70 x 100 cm. Wziął je jednak w nawias, nie będąc pewny swojej adnotacji. APNSPJKrŁ, A. HYŁA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁹ K. GADACZ OFMCap, *Inwentarz zbiorów sztuki Prowincji Krakowskiej Zakonu Ojców Kapucynów*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 12 (1965), s. 158.

W tym samym roku powstał drugi obraz Matki Boskiej Fatimskiej wykonany przez Hylę farbami olejnymi na płótnie o wymiarach 69 x 105 cm (il. 2). Zamówiły go u artysty siostry loretanki do swojej kaplicy przy ul. Sierakowskiego 6 w Warszawie¹⁰. Obraz Matki Boskiej Fatimskiej był przez pewien czas w domu generalnym przy ul. ks. Ignacego Kłopotowskiego 18 na warszawskiej Pradze. Funkcję przełożonej generalnej pełniła wówczas s. Izabela Maciołek CSL¹¹ i to jej decyzją było zamówienie obrazu Matki Boskiej¹². W Archiwum Zgromadzenia brak jest dokumentacji i zapisów kronikarskich z tego czasu¹³. W 1984 r. ze względu na zmianę wystroju kaplicy domu generalnego w Warszawie, dokonano translukacji malowidła do publicznej kaplicy zgromadzenia pw. Matki Boskiej Fatimskiej przy ul. Źródlanej 15 w Krynicy Zdroju, w diecezji tarnowskiej, gdzie się obecnie znajduje¹⁴. W *Sprawozdaniu opisowym z zarządzania majątkiem Zgromadzenia Sióstr Loretanek w roku 1984* możemy przeczytać adnotację: „W prezbiterium kaplicy zamontowano odrestaurowaną nastawę ołtarzową wraz z tabernakulum i obrazem Matki Boskiej Fatimskiej. Należy dodać, że ołtarz ten przez wiele lat służył wystrojem kaplicy w Domu Głównym na Pradze”¹⁵. Malowidło przedstawia postać Matki Boskiej w pozycji frontalnej ubranej w jasnożółtą szatę przewiązaną w pasie i luźno opadającą na białe stopy. Maryja stoi na białym obłoku otaczającym małe zielone drzewko dębu. W prawej dłoni Niepokalana trzyma perłowy różaniec, a lewą wskazuje na swoje gorejące serce, ukazane w plastyczny sposób, przyozdobione wianuszkiem białych kwiatów. Na głowę i ramiona Maryi zarzucony jest maforion w kolorze białym, obszyty na brzegach szeroką, żółtą lamówką ozdobioną elementami lilii. Pod nakryciem widoczne są ciemnobrązowe włosy rozpuszczone i spadające na plecy. Postać Matki Boskiej otacza w górnej części płótna piętnaście główek aniołków ze skrzydełkami, siedem po lewej, siedem po prawej stronie, a bezpośrednio nad głową Maryi jeden. Niebiescy wysłannicy wpatrują się w Niepokalaną. Twarz Matki Boskiej pełna jest skupienia. Niebieskimi oczyma patrzy bezpośrednio na oglądającego w geście zaproszenia. Głowę okala przezroczysta aureola światła. Tło

¹⁰ APNSPKrŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag].

¹¹ Helena Maciołek urodziła się 12 stycznia 1900 r. w Brzezinach Starych k. Warszawy. W 1922 r. wstąpiła w Warszawie do Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Loretanek. Zmarła 24 grudnia 1976 r. K. BIELECKA CSL, *Maciołek Helena*, [w:] K. DĘBOWSKA, J. KŁOCZOWSKI, D. OLSZEWSKI, A. SIEWIERSKA (red.), *Siostry zakonne w Polsce. Słownik biograficzny*, t. I, Niepokalanów 1994, s. 177-178.

¹² APSz, S. KORBUSZEWSKA CSL, *Pismo z 29 marca 2006 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

¹³ APSz, S. KORBUSZEWSKA CSL, *Pismo z 18 stycznia 2006 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

¹⁴ APSz, S. KORBUSZEWSKA CSL, *Pismo z 23 lutego 2009 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

¹⁵ Archiwum Zgromadzenia Sióstr Loretanek w Warszawie, L-j-24, *Roczne Sprawozdania z działalności Zarządu: Sprawozdanie opisowe z zarządzania majątkiem Zgromadzenia Sióstr Loretanek w roku 1984*, s. 9, [mps].

obrazu w większości stanowi zachmurzone niebo, w odcieniach szarości i błękitu. Poniżej obłoku widoczny jest równinny krajobraz z rosnącymi gdzieś pojedynczymi drzewami i górami na horyzoncie. Obraz jest zakończony półokrągłym łukiem. W lewym dolnym narożniku płótna umieszczono podpis malarza – *A.Hyła* i rok powstania dzieła – 1948.

Trzeci obraz Matki Boskiej Fatimskiej Adolf Hyła namalował na zamówienie sióstr sercanek w 1949 r. do ich kościoła pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Garncarskiej 24 w Krakowie (il. 3)¹⁶. Początkowo wizerunek o wymiarach 90 x 150 cm wykonany na płótnie w technice olejnej wisiał w świątyni. Później dokonano jego translokacji i obecnie eksponowany jest na korytarzu Bursy dla studentek im. Sługi Bożej Matki Klary przy pl. gen. Władysława Sikorskiego 13 w Krakowie¹⁷. W kronikach zakonnych nie ma zapisów odnoszących się do historii fundacji tego obrazu. Z przekazu ustnego wynika, iż malowidło mogło zostać ofiarowane w dowód wdzięczności przez Fundację Szkół Żeńskich Państwowej Szkoły Gospodarczej i Publicznej Średniej Szkoły w Krakowie (podobnie jak obraz Miłosierdzia Bożego dwa lata wcześniej). Stowarzyszenie to było mocno związane z siostrami sercankami i z kościołem przy ul. Garncarskiej, gdzie organizowało różne uroczystości religijne¹⁸. Malowidło ukazuje postać Maryi na tle błękitno-szarych kłębiastych obłoków. Ubrana w białą szatę, przewiazaną w pasie, luźno opadającą na boscie stopy, mocno udrapowaną w dolnej części, Niepokalana unosi się nad ziemią nad niewielkim drzewkiem dębu, stojąc na jasnym obłoku. Pod nim rozciąga się niewielki równinny krajobraz. Na głowę i ramiona Matki Boskiej zarzucony jest biały płaszcz, obszyty wokół złotymi ornamentami w kształcie kwiatu lilii. W prawej dłoni Maryja trzyma różaniec z pereł, a lewą wskazuje na swoje promieniujące intensywnym światłem serce otoczone wianuszkami z białych kwiatów. Na samej górze mięśnia sercowego umieszczony jest płomień ognia. Dodatkowy element niespotykany na wcześniejszych przedstawieniach stanowi zaznaczona wokół serca na sukni korona cierniowa w kolorze czerwonym. Na twarzy Maryi widać powagę i spokój. Niebieskie oczy wpatrzone są bezpośrednio w oglądającego. Pod mafionem kasztanowe włosy przedzielone na pół spadają swobodnie na plecy. Głowę otacza delikatny nimb. W lewym dolnym narożniku umieszczona jest sygnatura – *A.Hyła*. Nie ma na obrazie daty.

Kolejny wizerunek Matki Boskiej Fatimskiej pędzla Adolfa Hyły powstał w sierpniu 1950 r. (il. 4). Obraz olejny na płótnie o wymiarach 100 x 200 cm zamówiła Franciszka Korteczko zamieszkała przy ul. Żwirki i Wigury 30 w Mikołowie do

¹⁶ APNSPKrŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

¹⁷ APSz, S. PAJERSKA SSCJ, *Pismo z 3 maja 2006 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps]; APSz, S. CHOROŚ SSCJ, *Pismo z 10 listopada 2012 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

¹⁸ APSz, S. CHOROŚ SSCJ, *Pismo z 12 listopada 2012 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

kościół parafialny pw. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika¹⁹. Od 2008 r. świątynia nosi tytuł bazyliki mniejszej, a obraz Matki Boskiej Fatimskiej wisi obecnie w przedsionku²⁰. Brak jest precyzyjnych danych odnośnie do osoby zamawiającej wizerunek Maryi, jak również okoliczności jego instalacji w kościele. Obraz przedstawia Matkę Boską w białej mocno pofałdowanej szacie, przewiązanej w pasie i luźno spadającej na białe stopy. Jasny maforion obszyty dokoła złotą lamówką w liliowe ornamenty przykrywa Jej głowę, ciemnobrązowe włosy i ramiona, opadając w dół. Matka Boska unosi się na białym obłoku otaczającym małe drzewko dębu pokryte zielonymi liśćmi. U samego dołu obrazu widoczny jest równinny krajobraz ze szczytami gór na horyzoncie. W prawej ręce Maryja trzyma perłowy różaniec, a lewą wskazuje na gorejące serce, które otacza wianuszek z białych kwiatów. Promienie wychodzące z serca rozchodzą się na całą płaszczyznę płótna. Głowę otacza niewielka aureola. Wzrok Maryi skierowany jest bezpośrednio na patrzącego. Twarz pełna spokoju i powagi. Tło obrazu stanowi zachmurzone niebo w odcieniach błękitu i szarości. W prawym dolnym narożu płótna widoczny jest podpis malarza – *A. Hyla*, w czerwonym kolorze, a po drugiej stronie rok powstania dzieła – 1950, w tym samym odcieniu.

W tym samym 1950 r. Adolf Hyla namalował jeszcze jeden obraz Matki Boskiej Fatimskiej. Malowidło o wymiarach 42,5 x 96,5 cm zamówił u artysty ówczesny proboszcz ks. Grzegorz Janiewski CM do kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny z Lourdes przy Misjonarskiej 37 w Krakowie, w dawnej dzielnicy Nowa Wieś, obsługiwane go duszpastersko przez księży misjonarzy²¹. W wyniku przeprowadzonej kwerendy okazało się, że tego wizerunku nie ma w parafii i w kościele²². W latach siedemdziesiątych zmieniono diametralnie wystrój w świątyni, usunięto część ołtarzy bocznych i najprawdopodobniej właśnie w tym okresie obraz zaginął²³.

W kościele parafialnym pw. św. Kazimierza w Rybnej w archidiecezji krakowskiej znajduje się szósty obraz Matki Boskiej Fatimskiej wykonany przez Adolfa Hylę w 1950 roku (il. 5). W *Katalogu obrazów* brak jest informacji o tym malowidle. Przeprowadzona kwerenda nie ujawniła archiwaliów odnoszących się do historii tego dzieła. Nie wiadomo, w jakich okolicznościach i kiedy wizerunek pojawił się w kościele. Przymuszczalnie wtedy, gdy został usunięty obraz Miłosierdzia Bożego, autorstwa Adolfa Hylę. Malowidło wykonane na płótnie o wymiarach 80 x 150 cm eksponowane jest obecnie w świątyni po lewej stronie prezbiterium²⁴. Ukazuje ono

¹⁹ APNSPJkŁ, A. HYLA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag].

²⁰ APSz, M. GRZEGRZÓŁKA, *Pismo z 27 czerwca 2010 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

²¹ APNSPJkŁ, A. HYLA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag].

²² APSz, P. HOLC CM, *Pismo z 17 lutego 2006 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

²³ APSz, P. HOLC CM, *Pismo z 27 stycznia 2008 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

²⁴ APSz, A. WĄCHAŁA, *Relacja z 5 marca 2013 roku*, [mps].

postać Matki Boskiej na tle szaroniebieskiego nieba unoszącej się nad ziemią nad małym drzewkiem dębu, stojącej bosymi stopami na białym obłoku. Długa, biała, mocno drapowana suknia z wąskimi rękawami, przepasana szarfą i spięta pod szyją broszką w kształcie kwiatu spada bezładnie ku ziemi. Na głowę Maryi narzucony jest biały maforion obszyty złocistą, szeroką lamówką zdobioną wyszywanymi złotymi liliami, przykrywający ramiona i plecy, przytrzymywany przez ugięte w łokciach ręce. Na szyi zawieszony jest złoty sznur, spadający do wysokości kolan i zakończony frędzlem. Głowę Maryi otacza nimb składający się z dziewięciu małych złotych gwiazd. Matka Boska inaczej niż na poprzednich przedstawieniach na rękach złożonych do modlitwy ma założony perłowy różaniec. Cała postać Maryi emanuje intensywnym światłem rozchodzącym się na boki w postaci przezroczystych promieni. Pod obłokiem rozciąga się równinny pejzaż z rosnącymi drzewami po obu stronach płótina i pasmem gór na horyzoncie. Obraz sygnowany i datowany jest na czerwono w lewym dolnym narożniku – *A.Hyla, 1950.*

Siódmy obraz Matki Boskiej Fatimskiej znajduje się w kościele parafialnym pw. św. Antoniego w Luboszycach, w diecezji opolskiej (il. 6). Hyla wykonał go techniką olejną na płótnie o wymiarach 100 x 200 cm w maju 1951 r.²⁵ Obraz zamówił ówczesny proboszcz parafii, ks. Alojzy Sowa²⁶. Wizerunek zawisł na ścianie nawy bocznej po lewej stronie prezbiterium, i znajduje się tam obecnie. Sprowadzenie obrazu do świątyni w Luboszycach stało się okazją dla ks. Sowy do poświęcenia i oddania parafii w opiekę Matce Boskiej Fatimskiej²⁷. Malowidło ukazuje postać Maryi stojącej na białym obłoku unoszącym się nad małym drzewkiem dębu pokrytym zielonymi liśćmi. Matka Boska ubrana jest w białą suknię, mocno udrapowaną i przewiązaną w pasie. Jej głowę i całą postać okrywa jasnozłoty maforion obszyty wokoło złocistym ornamentem z liliami. Maryja ten płaszcz ma podwinięty na rękach. Niepokalana lewą dłonią wskazuje na swoje serce, z którego wychodzą promienie oświetlające całą przestrzeń dookoła. Na jego szczycie płonie ognisty płomień. Serce oplecione jest dwiema koronami: z białych kwiatków i cierniową. W prawej ręce Maryja trzyma różaniec z pereł. Spojrzenie Niepokalanej skierowane jest bezpośrednio na patrzącego. Na twarzy maluje się skupienie i zatroskanie. Tło obrazu składa się z dwóch części. Większość zdominowana jest przez pokryte niewielkimi chmurami niebo, z prześwitem widocznym u samej góry, nad głową

²⁵ APNSPJKEŁ, A. HYLA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

²⁶ Alojzy Sowa urodził się 10 czerwca 1897 r. w Katowicach Brynowie, jako syn Andrzeja i Marii z d. Lubina. Po maturze wstąpił do seminarium duchownego we Wrocławiu, gdzie 2 marca 1924 r. przyjął święcenia kapłańskie. W 1939 r. został proboszczem w Luboszycach i pracował tam aż do śmierci, która nastąpiła 7 grudnia 1953 r. H. KALUŻA SVD, *Dzieje parafii św. Antoniego w Luboszycach*, Luboszyce 2001, s. 96-103.

²⁷ Tamże, s. 103, 256.

Maryi. Na samym dole płótna, pod obłokiem rozciąga się równinny krajobraz z zaznaczonym na horyzoncie górskim pasmem. W lewym dolnym narożniku widoczna jest sygnatura – *A.Hyla*, a w prawym rok – *1951*.

W 1952 r., a nie jak zapisał w swoim *Katalogu obrazów* – w 1950 r., Adolf Hyla namalował kolejny obraz Matki Boskiej Fatimskiej (il. 7). Artysta wykonał go farbami olejnymi na płótnie o wymiarach 95 x 220 cm. Wizerunek zamówiły siostry ze Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia do swojej kaplicy w Krakowie Łagiewnikach²⁸. Dnia 23 marca 1952 r. obraz został uroczystie poświęcony podczas mszy św., której przewodniczył ks. Franciszek Macios SJ. Ks. Stanisław Proszak wygłosił kazanie i dokonał aktu poświęcenia płótna²⁹. Początkowo obraz umieszczono w kaplicy klasztornej nad dawnym grobem Sługi Bożej Faustyny Kowalskiej, której trumna z doczesnymi szczątkami spoczywała od czasu ekshumacji z cmentarza zakonnego (tj. 25 listopada 1966 r.) do beatyfikacji (tj. 18 kwietnia 1993 r.) pod posadzką kaplicy klasztornej, po prawej stronie od wejścia. Później wizerunek Matki Boskiej Fatimskiej zawieszono wysoko na ścianie kaplicy nad marmurową płytą nagrobną Sługi Bożej Faustyny Kowalskiej i jej wizerunkiem. Było to miejsce licznie nawiedzane przez pielgrzymów³⁰. W latach 1986-1991, za czasów urzędowania s. Miriam Ludwig ZMBM, przeprowadzono remont klasztoru i kaplicy. Odrestaurowano wówczas wszystkie malowidła ściennie i dookoła na ścianach umieszczono gabloty na wota. W związku z tym, iż w ołtarzu głównym kaplicy była figura Matki Boskiej Miłosierdzia i wizerunek Matki Boskiej Częstochowskiej, przedstawienie Matki Boskiej Fatimskiej powieszono w głównym korytarzu przy klasztornej furcie. Nieznana jest jednak historia jego zamówienia³¹. Obraz przedstawia postać Maryi unoszącej się nad małym zielonym drzewkiem dębu i stojącej bosymi stopami na jasnym obłoku. Matka Boska ubrana jest w białą mocno pofałdowaną szatę przepasaną paskiem. Dodatkowy element Jej stroju stanowi jasnozłoty maforion narzucony na głowę i ramiona, spadający luźno ku ziemi. Ciemnobrązowe włosy Maryi przedzielone są na dwie strony. Na szyi Matki Boskiej zawieszony jest złoty sznur zakończony frędzlem. Jej twarz jest pociągła, skupiona, a wzrok skierowany wprost na patrzącego. Oczy Maryi na obrazie są identyczne jak oczy Jezusa na przedstawieniu Bożego Miłosierdzia. W palcach lewej dłoni Niepokalana przesuwając paciorki różańca z białych pereł, a prawą wskazuje na swoje gorejące ogniem serce, z jednej strony otoczone wianuszkiem z białych kwiatów, a z drugiej koroną cierniową. Serce promieniuje niezwykłym blaskiem, rozchodząc

²⁸ APNSPIKŃŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

²⁹ Archiwum Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia w Krakowie Łagiewnikach, *Kronika domu krakowskiego ZMBM*, t. VI, [niepag.].

³⁰ APSZ, A. MIĄSIK ZMBM, *Pismo z 7 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS*, [mps].

³¹ APSZ, E. SIEPAK ZMBM, *Relacja z 27 czerwca 2011 roku*, Kraków, [nagranie].

się w postaci promieni na całą przestrzeń obrazu. Głowę Maryi otacza świetlista aureola. W przeważającej większości tło obrazu stanowi niebo w kolorze błękitu i szarości, w niewielkim stopniu zachmurzone. Poniżej linii obłoku, na którym stoi Matka Boska, rozpościera się krajobraz równinny, a na horyzoncie zaznaczone jest pasmo gór. W lewym dolnym narożu obrazu widać podpis – *A.Hyla*, a w prawym rok – 1952.

Dziewiąty obraz Matki Boskiej Fatimskiej powstał w 1952 r. (il. 8). Hyla wykonał go farbami olejnymi na płótnie o wymiarach 57 x 96,5 cm. Zamawiającą wizerunek Matki Boskiej była Maria Pietrzyk, zamieszkała wówczas w Krakowie³² przy ul. Lelewela 24, m. 3, gdzie mieściło się przytulisko dla biednych kobiet o niskich zarobkach. Od samego początku malowidło przeznaczone było do kaplicy członkiń Żeńskiego Trzeciego Zakonu św. Franciszka³³. W 1958 r. podjęto decyzję, aby wybudować naprzeciwko, przy ul. Lelewela 19, dom dla Trzeciego Zakonu. Jego budową zajął się o. Joachim Roman Bar OFMConv. W 1960 r. budynek został ukończony. Ówczesny proboszcz salwatorskiej parafii, ks. Władysław Długosz, zgodził się także na wybudowanie kaplicy, w związku z tym, iż dom miał być przeznaczony dla członkiń Żeńskiego Trzeciego Zakonu św. Franciszka. Maria Pietrzyk mieszkała przy ul. Lelewela do 4 kwietnia 1975 r. Osobą, która także pomagała jej w fundacji obrazu, była Maria Janda³⁴. Obraz w dalszym ciągu znajduje się w kaplicy przy ul. Lelewela 19. Przedstawia postać Matki Boskiej w białej sukni unoszącej się nad ziemią na jasnym obłoku otaczającym niewielkie zielone drzewo dębu. Oprócz szaty przewiązanej w pasie, mocno drapowanej i spadającej swobodnie na bosc stopy, Maryja ma narzucony na siebie długi, sięgający od głowy do nóg szal obrzeżony złotą krajką z motywem lilii. Prawą dłonią Matka Boska wskazuje na swoje serce promieniujące wokół intensywnym światłem. Serce Niepokalanej otoczone jest koroną z cierni oraz wianuszkiem białych kwiatów. W lewej ręce Najświętsza Maryja Panna przesuwająca paciorki różańca z pereł. Wzrok Matki Boskiej skierowany jest bezpośrednio na patrzącego. Na twarzy maluje się spokój i matczyne zaproszenie do podejścia bliżej. Na głowie, którą otacza niewielki nimb, widoczne są kasztanowe włosy przedzielone przez środek. Tło obrazu w większości zdominowane jest przez niebo w kolorze błękitu i szarości. Na samym dole pod stopami Matki Boskiej widoczny jest zielony równinny krajobraz z linią gór na horyzoncie. W prawym

³² APNSPJkŁ, A. HYLA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

³³ Do Żeńskiego Trzeciego Zakonu św. Franciszka należały zarówno osoby zamężne, jak i samotne, które po odbyciu pewnego rodzaju kursów przygotowawczych składały śluby o wypełnianiu przykazań, życiu według Reguły św. Franciszka, modlitwie i działalności na rzecz Kościoła. Szczególnymi opiekunami tego miejsca są franciszkanie konwentalni oraz parafia Najświętszego Salwatora. J. DESKUR, *Dlaczego dom przy ul. Lelewela 19 odwiedza biskupi?*, „Tygodnik Salwatorski”, 17 XI 1996, nr 46 (100), s. 9.

³⁴ APSZ, S. SIKORA OFMConv, *Relacja z 28 marca 2010 roku*, [rkps].

dolnym narożniku umieszczono w kolorze czerwonym rok – 1952, a w lewym sygnaturę – *A.Hyla*.

W kwietniu 1953 r. na płótnie o wymiarach 100 x 147 cm powstał dziesiąty obraz Matki Boskiej Fatimskiej w technice olejnej (il. 9). Proboszcz ks. Tomasz Zagólski³⁵ zamówił go u Hyły do kościoła parafialnego pw. Trójcy Przenajświętszej w Żyrakowie w diecezji tarnowskiej³⁶. Wizerunek Matki Boskiej został umieszczony w ołtarzu bocznym wykonanym według autorskiego projektu przez Józefa Potockiego z Gorlic³⁷. „O ołtarzu myśleliśmy dawno, ale inne wydatki realizację tej myśli wstrzymywały. Dopiero, kiedy krewna moja Głodkowa z Błyszczówki zobowiązała w testamencie swoje dzieci do sporządzenia ołtarza M. B. do Żyrakowa, sprawa ołtarza stała się aktualna. Doznała ta kobieta dużo łask dla swojej rodziny i to zawsze w sobotę, bo do Matki Boskiej modliła się i tą drogą chciała wywdziżyć się. Zdaje się, że na to wpływał Józef Żyrkowski z Woli Żyrakowskiej, którego córka jest za synem Głodkowej, Romanem” – zapisał w kronice parafialnej ks. Tomasz Zagólski³⁸. Poświęcenie ołtarza Matki Boskiej Fatimskiej wraz z Jej wizerunkiem autorstwa Adolfa Hyły odbyło się podczas uroczystości odpustowych ku czci Trójcy Przenajświętszej 31 maja 1953 r. Choć pogoda nie dopisała i wierni z sąsiednich parafii nie przybyli do Żyrakowa licznie, nie przeszkodziło to w świętowaniu. Sumie odpustowej przewodniczył ks. kan. Józef Bazara z Brzeźnicy, a ks. prał. Kazimierz Litwin z Gorlic wygłosił kazanie i poświęcił ołtarz z obrazem. Przygotowaną specjalnie na tę uroczystość przez gorlicką nauczycielkę pieśń do Matki Boskiej Fatimskiej z muzyką ks. Antoniego Chlondowskiego SDB wykonał kwartet pod dyrekcją organisty Stanisława Wlazelko z Gorlic³⁹. Po wybudowaniu w 1983 r. świątyni z inicjatywy ks. Jana Chajca, stary kościół został rozebrany. Obraz Matki Boskiej Fatimskiej umieszczono wówczas w jednej z salek parafialnych⁴⁰. Malowidło przedstawia postać Maryi objawionej w portugalskiej Fatimie. Matka Boska stoi boso na jasnym obłoku unoszącym się nad zielonym drzewkiem dębu. Ubrana jest w białą suknię z wąskimi rękawami, przewiazaną w pasie i mocno pomarszczoną. Dodatkowym elementem ubrania jest maforion w kolorze szaty, obszyty szeroką lamówką z motywami lilii, przykrywający głowę Maryi i spadający na ramiona i plecy ku ziemi. Suknia zawiązana jest pod szyją złotym sznurkiem zakończonym dwoma frędzlami. W lewej dłoni Matki Boskiej widoczny jest różaniec z białych pereł.

³⁵ *Kapłani zmarli w 2004 roku*, „Currenda”. Pismo urzędowe diecezji tarnowskiej, 155 (2005), nr 1, s. 56.

³⁶ APNSPJKrŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

³⁷ Archiwum Parafii Trójcy Przenajświętszej w Żyrakowie, *Kronika parafii Trójcy Przenajświętszej w Żyrakowie*, 1953, s. 35-36.

³⁸ Tamże, s. 36.

³⁹ Tamże, s. 35-36.

⁴⁰ APSZ, J. CHAJEC, *Relacja z 6 lutego 2009 roku*, [rkps].

Prawa ręka wskazuje na serce wpisane w koronę cierniową i otoczone wianuszkiem z białych kwiatków z płomieniem ognia na jego szczycie. Stanowi ono centralny punkt obrazu. Serce Niepokalanej emanuje intensywnym światłem promieniującym we wszystkich kierunkach i rozświetlającym płaszczyznę malowidła. Spojrzenie Matki Boskiej skierowane jest wprost na widza. Na twarzy z delikatnym odcieniem różu maluje się spokój. Głowę Maryi otacza przezroczysty świetlany nimb. Tłem obrazu jest niebo w odcieniach błękitu i szarości. Poniżej obłoku, na którym stoi Maryja, rozpościera się równinny krajobraz z pasmem gór na widnokręgu. Górna część obrazu zakończona jest nadwieszonym łukiem. W prawym dolnym narożniku widać sygnaturę w czerwonym kolorze – *A.Hyla* oraz rok – 1953.

Kolejny wizerunek Matki Boskiej Fatimskiej powstał w 1953 r. Obraz o wymiarach 43 x 73 cm zamówił u Adolfa Hyły dla siebie ks. Ludwik Polak, ówczesny wikariusz parafii Świętych Piotra i Pawła w Bolechowicach⁴¹. Mimo podjętych poszukiwań, nie udało się ustalić współczesnej lokalizacji tego obrazu ani jego historii⁴².

Dwunasty obraz Matki Boskiej Fatimskiej pędzla Adolfa Hyły znajduje się w parafialnej świątyni pw. św. Wawrzyńca i św. Antoniego przy ul. Czajkowskiego 16 w Rudzie Śląskiej-Wirku, w archidiecezji katowickiej (il. 10). Malowidło olejne na płótnie o wymiarach 84 x 174 cm powstało w maju 1954 r. Zamówił je ks. Leopold Pietroszek⁴³, ówczesny proboszcz parafii, z przeznaczeniem do tamtejszego kościoła parafialnego⁴⁴. Obraz przedstawia postać Matki Boskiej w pozycji frontальной, unoszącej się nad ziemią, stojącej na jasnym, płaskim obłoku, usytuowanym nad małym zielonym dębem. Maryja ubrana jest w białą, długą suknię, opadającą luźno na bosc stopy, przewiązaną paskiem. Na ramiona i głowę ma narzucony biały maforion obszyty szeroką lamówką z wyhaftowanymi ornamentami lilii, założony na ręce przytrzymujące przed jego zsunieniem. Złoty zakończony frędzlem wisior zawieszony na szyi sięga do kolan. W prawej dłoni Maryja trzyma perłowy różaniec, a lewą wskazuje na otoczone przez koronę cierniową serce, bijące intensywnym światłem rozchodzącym się na całą płaszczyznę obrazu. Serce Niepokalanej oplata także wianuszek z białych kwiatów. Wzrok Matki Boskiej skierowany jest wprost na patrzącego. Twarz Maryi z delikatnym odcieniem różu na policzkach pełna jest spokoju. Tło obrazu stanowi w większości niebo w odcieniach szarości i błękitu.

⁴¹ APNSPJkŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁴² APSZ, J. ABRAMOWICZ, *Pismo z 10 października 2011 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

⁴³ Leopold Pietroszek urodził się 29 października 1913 r. w Hażlachu k. Cieszyna. Po zdaniu egzaminu dojrzałości w 1933 r. wstąpił do Śląskiego Seminarium Duchownego w Krakowie, gdzie 26 czerwca 1938 r. przyjął święcenia kapłańskie. Zmarł w Cieszynie 7 sierpnia 1998 r. *Pietroszek Leopold (1913-1998)*, [w:] J. MYSZOR (red.), *Słownik Biograficzny Duchowieństwa (Archi)diecezji Katowickiej 1922-2008*, Katowice 2009, s. 306-307.

⁴⁴ APNSPJkŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

Poniżej obłoku, na którym stoi Matka Boska, widoczny jest równinny krajobraz, z lasem na horyzoncie. W lewym prawym narożu obrazu umieszczono podpis malarza – *A.Hyla* i rok powstania dzieła – 1954.

Trzynasty obraz Matki Boskiej Fatimskiej Adolf Hyla namalował w czerwcu 1954 r. do kościoła pw. św. Michała Archanioła przy ul. Krzywoustego 1 w Gliwicach (il. 11). Zamawiającym malowidło olejne wykonane na płótnie o wymiarach 135 x 220 cm był ks. dr Józef Maciaszek⁴⁵, ówczesny proboszcz gliwickiej parafii. Cała kompozycja obrazu jest stworzona według osobistego pomysłu malarza. Przedstawienie to od innych odróżniają złożone ręce Matki Boskiej, podobnie jak na obrazie w Rybnej⁴⁶. Obraz został uroczystie poświęcony przez ks. Maciaszka 13 czerwca 1954 r. o godz. 18.30 i powieszony na ścianie po lewej stronie kościoła. Ofiarę na malowidło w wysokości 4500 zł złożyli czciciele Matki Boskiej⁴⁷. Za czasów proboszczowania ks. Henryka Gerlica w świątyni został przeprowadzony gruntowny remont i przywrócony został jej wcześniejszy wygląd. W 1998 r. dokonano translokacji wizerunku Matki Boskiej – najpierw na korytarz przed salką przy kościele, a następnie do pomieszczenia parafialnego na plebanii, gdzie znajduje się obecnie⁴⁸. Malowidło przedstawia postać Matki Boskiej Fatimskiej w ujęciu frontalnym. Niepokalana unosi się ponad ziemią nad niewielkim zielonym drzewkiem dębu, stojąc na białym obłoku rozpościerającym się pod Jej bosymi stopami. Ubrana jest w białą suknię całodzianą, z wąskimi rękawami, przewiazaną w pasie wstążką i spadającą luźno w dół. Tego samego koloru jest maforion przykrywający głowę, zarzucony na ramiona, długi do samej ziemi, obszyty złotymi liliowymi motywami na szerokiej lamówce. Maryja ma ręce złożone jak do modlitwy. Na nich zawieszony jest perłowy różaniec. Z szyi zwisa złoty sznur zakończony frędzlem na wysokości kolan. Spod nakrycia głowy widać jasnobrażowe włosy przedzielone przez środek, rozpuszczone, opadające na ramiona. Niebieskie oczy spoglądają bezpośrednio na patrzącego. Zarumienioną, pociągłą twarz Niepokalanej charakteryzuje spokój i matczyne zaproszenie do podejścia bliżej. Głowę otacza przezroczysta aureola. Matka Boska ukazana jest na tle zachmurzonego nieba w kolorze szarości i błękitu. Jedyne pod Jej stopami widać krajobraz pełen zieleni, kęp drzew i wzgórz na horyzoncie. Sygnatura i data nie są widoczne. Najprawdopodobniej przykrywa je złożona, szeroka rama.

⁴⁵ Józef Maciaszek urodził się 4 czerwca 1909 r. w Haliczu. W 1928 r. po maturze rozpoczął studia teologiczne na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, gdzie 18 czerwca 1933 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł 4 czerwca 1994 r. H. GERLIC, *Proboszczowie parafii diecezjalnych terenu tzw. „wielkich” Gliwic*, „Rocznik Muzeum w Gliwicach”, 15 (2000), z. 1, s. 303-304.

⁴⁶ APNSPKrŁ, A. HYLA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁴⁷ Archiwum Parafii św. Michała Archanioła w Gliwicach, *Kronika parafialna*, 1954, [rkps, niepag.].

⁴⁸ APSz, H. GERLIC, *Pismo z 8 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

Pięć miesięcy później, w listopadzie 1954 r., powstał czternasty obraz Matki Boskiej Fatimskiej (il. 12). Zamówił go u Hyły starszy brat ks. Józefa Maciaszka, ks. Tadeusz⁴⁹, ówczesny proboszcz kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca w Dąbrowie k. Niemodlina. Obraz o wymiarach 135 x 240 cm został wykonany na płótnie w technice olejnej⁵⁰. Okazją do sprowadzenia do dąbrowskiej parafii wizerunku Matki Boskiej była setna rocznica proklamowania dogmatu o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny, a rok 1954 został ogłoszony w całym Kościele Rokiem Maryjnym. Dwie trzecie kosztów za malowidło zapłacił u malarza Kazimierz Buszła, gospodarz z Nowej Jamki, a pozostałą kwotę pokryto z ofiar parafian. Ks. Tadeusz Maciaszek zwrócił się do kurii diecezjalnej o stosowne pozwolenia na umieszczenie obrazu w świątyni. Po otrzymaniu zgody ordynariusza w niedzielę 28 listopada 1954 r. proboszcz dąbrowski dokonał uroczystego poświęcenia wizerunku Matki Boskiej. Wydarzenie to poprzedziła odprawiona nowenna. Obraz zawieszono w kaplicy dedykowanej w specjalnym piśmie z kurii Matce Boskiej Fatimskiej, w miejsce dawnego malowidła przedstawiającego Zwiastowanie Najświętszej Marii Panny, przeniesionego do sali parafialnej na stare probostwo. Ramy do obrazu Matki Boskiej Fatimskiej wykonał Stefan Gruszlowski, tutejszy parafianin, repatriant z Trościańca Wielkiego, „zdolny majster stolarski z Dąbrowy”⁵¹. Malowidło ukazuje postać Maryi zjawiającej się w Fatimie, unoszącą się nad małym drzewkiem dębu o zielonych liściach, stojącą na niewielkim, jasnym obłoku. Matka Boska ma na sobie białą suknię z niewielkim kołnierzykiem pod szyją, przewiazaną w pasie szarfą, luźno spadającą na bosc stopy, miejscami mocno pomarszczoną. Dodatkowym elementem ubioru Maryi jest maforion, także w białym kolorze, okrywający głowę, ramiona i plecy. Płaszcz ten ponadto obszyty jest na brzegach szeroką lamówką w złote lilie. Kołnierzyk spięty jest kunsztowną broszką z niebieskim kamieniem szlachetnym w środku. Na szyi widoczny jest złoty sznur, spadający do wysokości kolan, zakończony u dołu frędzlem. Maryja ma złożone do modlitwy ręce oplecione białym różańcem z pereł. Zarówno złoty sznur, jak i różaniec rzucają cień na suknię Niepokalanej. Wokół głowy Matki Boskiej umieszczona jest świetlista aureola z dwunastu gwiazd. Cała postać Maryi emanuje intensywnym światłem promieniującym na górną płaszczyznę tła, które w większości stanowi zachmurzone niebo o szarym i ciemnobłękitnym

⁴⁹ Tadeusz Maciaszek urodził się 17 lipca 1904 r. w Haliczu. Święcenia kapłańskie przyjął 26 czerwca 1938 r. we Lwowie. W latach 1949-1981 był proboszczem w parafii św. Wawrzyńca w Dąbrowie. Po zakończeniu pracy w parafii w Dąbrowie Niemodlińskiej przybył w 1981 r. do Gliwic, gdzie rezydował do 1988 r., a następnie zamieszkał ze swym bratem ks. Józefem w parafii Matki Boskiej Częstochowskiej w Gliwicach na Trynku. Zmarł 15 listopada 1992. APSz, H. GERLIC, *Pismo z 8 marca 2013 roku*.

⁵⁰ APNSPJKrŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁵¹ Archiwum Parafii św. Wawrzyńca w Dąbrowie, *Kronika parafii św. Wawrzyńca w Dąbrowie, 1954*, [rkps, niepag.].

odcieniu. Poniżej obłoku widać zielony krajobraz nizinny z lasem na widnokręgu. Wzrok Matki Boskiej skierowany jest na patrzącego. Obraz zakończony jest u góry nadwieszonym łukiem. W prawym dolnym narożniku płótna widoczny jest podpis malarza – *A.Hyła*, a w lewym rok powstania dzieła – 1954.

Piętnasty obraz Matki Boskiej Fatimskiej – również ze złożonymi rękami – Adolf Hyła namalował w sierpniu 1955 r. Wizerunek Maryi zamówił wikariusz parafii św. Barbary w Chorzowie ks. Józef Ryszka⁵². Malowidło o wymiarach 110 x 180 cm było przeznaczone do parafialnej świątyni przy ówczesnej ul. Józefa Wieczorka 18 (obecnie 3 Maja)⁵³. Przeprowadzona kwerenda dała negatywny wynik, obrazu tego typu nie znaleziono w parafii. Nie jest znana jego współczesna lokalizacja⁵⁴.

W kościele parafialnym pw. św. Bartłomieja Apostoła w Szczurowej w diecezji tarnowskiej znajduje się szesnasty obraz Matki Boskiej Fatimskiej pędzla Adolfa Hyły (il. 13). Artysta namalował go techniką olejną na płótnie o formacie 100 x 200 cm w grudniu 1955 r. Zamówił go Jan Ozorek zamieszkały w Ryłowej⁵⁵. Proboszczem parafii był wówczas ks. Ludwik Witkiewicz⁵⁶. Obraz eksponowany jest w bocznym ołtarzu po lewej stronie świątyni. W kronice parafialnej brak informacji na temat historii fundacji tego wizerunku⁵⁷. Obraz, zakończony w górnej części ostrołukiem, przedstawia postać Matki Boskiej Fatimskiej w ujęciu frontalnym. Niepokalana unosi się ponad ziemią, stojąc na niewielkim obłoku ponad drzewkiem dębu z zielonymi liśćmi. Maryja ubrana jest w białą suknię całodzianą, z wąskimi rękawami, przewiazaną w pasie szarfą i luźno opadającą na bosc stopy. Suknię pod szyją ozdobi złota broszka ze szmaragdem w środku. Na głowę i ramiona Matki

⁵² Józef Ryszka urodził się 19 sierpnia 1917 r. w Chełmie Śląskim. Po zdaniu matury w 1936 r. rozpoczął studia na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Przerwał je jednak z powodu wybuchu II wojny światowej i opuścił Śląskie Seminarium Duchowne. Od 1940 r. dalsze studia teologiczne kontynuował w seminarium duchownym w Widnawie. 12 lipca 1941 r. we Wrocławiu otrzymał święcenia kapłańskie. Zmarł 25 stycznia 1993. *Ryszka Józef (1917-1993)*, [w:] *Słownik Biograficzny Duchowieństwa...*, s. 345.

⁵³ APNSPJKrŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁵⁴ APSz, Z. BŁASZCZOK, *Pismo z 20 lutego 2006 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps]. Za sugestią ks. Zygmunta Błaszczoka, proboszcza parafii św. Barbary, sprawdzono także obraz Matki Boskiej Fatimskiej znajdujący się w krypcie kościoła św. Józefa w Chorzowie. Jednak okazało się, że nie jest to malowanie charakterystyczne dla Adolfa Hyły. APSz, A. KLEMENS, *Pismo z 1 lutego 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps]; APSz, Z. BŁASZCZOK, *Pismo z 6 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

⁵⁵ APNSPJKrŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.]. Był osobą aktywną i zaangażowaną w sprawy lokalnej społeczności. Pełnił urząd sołtysa gromady Ryłowa oraz funkcję członka Rady Nadzorczej Spółdzielni Mleczarskiej w Szczurowej. APSz, J. BOROWIEC-OZORKA, *Pismo z 12 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

⁵⁶ A. NOWAK, *Słownik biograficzny kapłanów diecezji tarnowskiej 1786-1985*, t. IV, Tarnów 2004, s. 205.

⁵⁷ APSz, J. ORLOF, *Pismo z 4 lutego 2006 roku...*

Boskiej narzucony jest maforion w tym samym co szata kolorze, obsztyty wokół szeroką lamówką w liliowe wzory, przytrzymywany przez zgięte w łokciach ręce złożone do modlitwy. Spod maforionu widoczne są ciemnobrązowe, przedzielone na pół, spadające na plecy włosy. Na dłonie założony jest różaniec z białych pereł. Na szyi wisi złoty ozdobny sznur zakończony frędzlem na wysokości kolan. Twarz Niepokalanej pełna jest spokoju i skupienia. Maryja patrzy w kierunku widza. Jej głowę otacza przezroczysta aureola. Postać Matki Boskiej promieniuje intensywnym światłem rozchodzącym się na boki. Tło obrazu stanowi w większości zachmurzone niebo w odcieniach szarości i błękitu. W dolnej części płótna rozpościera się pagórkowaty krajobraz pełen zieleni. Z lewej strony rośnie dąb, w oddali widać fragment lasu, a na horyzoncie pasmo gór. W prawym dolnym narożniku płótna widoczna jest sygnatura malarza – *A.Hyla*, a poniżej rok powstania dzieła – 1955.

Powstały w 1955 r. kolejny obraz Matki Boskiej Fatimskiej Hyla wykonał farbami olejnymi na płótnie o wymiarach 104 x 160 cm (il. 14). Zamówiła go ówczesna matka wizytatorka generalna Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety Jolanta Przybył CSSE z przeznaczeniem do kaplicy zakonnej przy ul. św. Józefa 1 we Wrocławiu⁵⁸. W kronikach domowych brak jest informacji o nabyciu tego obrazu lub okolicznościach sprowadzenia go do klasztoru. Obecnie wizerunek znajduje się w zakonnym refektarzu we Wrocławiu⁵⁹. Malowidło przedstawia postać Maryi stojącej bosymi stopami na niewielkim białym obłoku unoszącym się nad drzewkiem dębu z zielonymi liśćmi. Niepokalana ubrana jest w długą, powłóczystą białą suknię, z wąskimi rękawami, z małym kołnierzykiem, zapiętym pod szyją złotą broszką. Suknia przewiązana w pasie szarfą opada luźno na stopy. Dodatkowy element ubrania stanowi maforion w tym samym co tunika kolorze, przykrywający głowę Maryi i Jej ciemnobrązowe włosy, nałożony na ramiona, przytrzymywany zgiętymi w łokciach rękami. Płaszcz obsztyty jest dokoła szeroką lamówką przyozdobioną ornamentami w kształcie złotych lili. Na dłoniach Matki Boskiej złożonych jak do modlitwy, zawieszony jest różaniec z pereł. Złoty ozdobny sznur zakończony gustownym frędzlem, sięgający poniżej kolan, wisi na szyi Maryi. Spojrzenie Niepokalanej pełne czułości i spokoju skierowane jest wprost na patrzącego. Głowę otacza przezroczysta aureola. Postać Maryi promieniuje intensywnym światłem rozchodzącym się na boki. Stanowiące większą część tła niebo w odcieniach szarości i błękitu jest zachmurzone. W górnej partii płótna widoczne są przejaśnienia, a pomiędzy chmur przebija światło. W dolnej części umieszczono zielony pejzaż, na który składają się pojedyncze drzewa, gęsty las i pasmo górskie na horyzoncie. W prawym narożniku

⁵⁸ APNSPJkŁ, A. HYLA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁵⁹ Archiwum Prowincjalne Zgromadzenia Sióstr Elżbietanek we Wrocławiu, *Spis inwentarza*, 1960, [mps], s. 24; APSz, B. INDYCKA CSSE, *Pismo z 10 marca 2006 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps]; APSz, F. SZEWCZYK CSSE, *Pismo z 8 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

u dołu obrazu znajduje się namalowana czerwoną farbą sygnatura artysty – *A.Hyla* oraz rok powstania dzieła – 1955.

Osiemnasty obraz Matki Boskiej Fatimskiej powstał w kwietniu 1956 r. z przeznaczeniem do kaplicy zakonnej sióstr elżbietanek przy ul. Łąkowej 1 w Poznaniu (il. 15). Malowidło u artysty zamówiły: przełożona prowincjalna, matka Zofia Nawrocik CSSE⁶⁰, wraz z wikarią prowincjalną, matką Donwiną Domagalską CSSE⁶¹. Hyla wykonał obraz w technice olejnej na płótnie o wymiarach 104 x 160 cm⁶². Początkowo wizerunek Matki Boskiej znajdował się zgodnie z pierwotnym zamiśłem sióstr w ich kaplicy. Jednak po dokonanej w niej renowacji obraz przeniesiono do refektarza zakonnego, gdzie wisi obecnie. Przeprowadzone w Archiwum Domu Prowincjalnego Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety w Poznaniu badania naukowe ujawniły brak archiwaliów na temat okoliczności sprowadzenia malowidła. Jedynie w *Dzienniku podawczym* z 13 kwietnia 1956 r. widnieje adnotacja o korespondencji z malarzem: *W. P. Hyla ul. Uroczą 36 Kraków – dot. obrazu*⁶³. Na obrazie Maryja unosi się nad ziemią, stojąc na jasnym obłoku usytuowanym między gałązkami drzewka dębu. Matka Boska ubrana jest w białą długą suknię przepasaną szarfą. Mocno pofałdowana szata opada swobodnie na bosc stopy. Niepokalana ma na sobie także kunsztownie obszyty na obrzeżach motywami złotych lilii biały maforion, przykrywający głowę, ramiona i spadający luźno ku ziemi. Maryja przytrzymuje go swoimi rękami zgiętymi w łokciach. Dłonie, na których wisi perłowy różaniec, są złożone do modlitwy. Na szyi zawieszony jest złoty, ozdobny i zakończony frędzlem sznur sięgający do kolan. Twarz Matki Boskiej wyraża skupienie i zatroskanie. Jej wzrok skierowany jest bezpośrednio w stronę patrzącego. Cała postać Maryi emanuje światłem rozchodzącym się na boki w formie jasnych promieni. Głowę Niepokalanej otacza podwójna przezroczysta aureola. Tło obrazu zdominowane jest przez zachmurzone niebo w odcieniach szarości, błękitu i delikatnej czerwieni. W górnej

⁶⁰ Zofia Nawrocik urodziła się 10 maja 1887 r. w Koronowie koło Leszna. Po wstąpieniu do zgromadzenia elżbietanek pracowała jako pielęgniarka na placówkach na Pomorzu, a także pełniła szereg ważnych funkcji w zarządzie prowincjalnym. Zmarła w Lesznie 22 marca 1966. Archiwum Domu Prowincjalnego Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety w Poznaniu [dalej: ADPP], M.W. BUKOWSKA CSSE, *Wspomnienie pośmierne o śp. Matce Marii Zofii Nawrocik*, [mps].

⁶¹ Gertruda Domagalska urodziła się 27 lutego 1884 r. w Poznaniu. 13 kwietnia 1908 r. wstąpiła we Wrocławiu do Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety, gdzie 26 października 1908 r. rozpoczęła nowicjat. Otrzymała imię zakonne Maria Donwina. Pierwsze śluby zakonne złożyła w 1911 roku we Wrocławiu, a profesję wieczystą w Poznaniu 13 lipca 1920 r. W latach 1945-1952 pełniła obowiązki III radnej prowincji, a w roku 1952 została wybrana wikarią prowincjalną. Zmarła 12 maja 1957 w Poznaniu. ADPP, M.R. KACZMAREK CSSE, *Wypis ze wspomnienia pośmiertnego o śp. Matce M. Donwinie – Gertrudzie Domagalskiej*, [mps].

⁶² APNSPIKŹŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁶³ ADPP, *Dziennik podawczy z dnia 13 kwietnia 1956 roku*, [rkps]; APSz, E. PAWŁOWSKA CSSE, *Pismo z 6 lutego 2006 roku do ks. Piotra Szweży MS*, [mps].

części malowidła widoczne są przejaśnienia sprawiające wrażenie rozstąpienia się chmur i wydobywającej się z tego miejsca jasności. Wskazuje to na fakt, iż Matka Boska przychodzi z nieba na ziemię, objawiając się w Fatimie trójce dzieci. W dolnej partii obrazu widoczny jest równinny krajobraz z kępami drzew i pasmem górskim na widnokręgu. W prawym dolnym narożniku namalowano czerwoną farbą podpis artysty – *A.Hyla* oraz rok powstania dzieła – 1956.

We wrześniu 1956 r. Adolf Hyla namalował następny, kolejny obraz Matki Boskiej Fatimskiej o wymiarach 66 x 135 cm. Zamówił go ks. Hubert Mrzygłód TChR⁶⁴, wicedziekan i proboszcz parafii św. Jana Chrzciciela przy ul. Bogurodzicy 3 w Szczecinie, istniejącej przy kościele pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa⁶⁵. Podjęte poszukiwania wykazały brak tego typu obrazu w szczecińskiej parafii obsługiwanej przez chrystusowców. Nie ma też wzmianek w archiwaliach parafialnych na temat tej fundacji⁶⁶.

Dwudziesty obraz Matki Boskiej Fatimskiej powstał w lipcu 1957 r. i znajduje się w kościele pw. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika przy ul. I Armii Wojska Polskiego 44 w Ostrołęce w diecezji łomżyńskiej (il. 16). Zamawiającym był inż. Władysław Winkler⁶⁷, zamieszkały wówczas przy ul. Bohaterów Warszawy 82 m. 10 w Szczecinie. Malowidło o wymiarach 66 x 135 cm artysta wykonał w technice olejnej na płótnie⁶⁸. Obraz został powieszony w bocznej nawie ostrołęckiej świątyni, w pobliżu ołtarza poświęconego Matce Boskiej, za czasów urzędowania ks. Józefa Kaczyńskiego⁶⁹, pierwszego rektora tego kościoła, gdyż wcześniej świątynia ta była zamknięta⁷⁰. Nie znaleziono materiałów archiwalnych odnoszących się do historii obrazu lub jego fundatora i okoliczności fundacji. Brak jest kroniki parafialnej i ogłoszeń z tego okresu. Parafia św. Wojciecha została erygowana

⁶⁴ Archiwum Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej w Poznaniu, AP I, 66, *Akta personalne ks. Mrzygłoda Henryka*, [niepag.]; APSz, B. Kołodziej TChR, *Pismo z 24 marca 2013 roku...*

⁶⁵ APNSPJKrŁ, A. HYLA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁶⁶ APSz, A. STASZCZAK TChR, *Pismo z 20 lutego 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

⁶⁷ APSz, W. WALKÓW, *Pismo z 29 stycznia 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps]; APSz, TENŻE, *Pismo z 30 stycznia 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps]; APSz, TENŻE, *Pismo z 9 lutego 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps]; S. PROWANS (red.), *Politechnika Szczecińska w latach 1946-1971*, Poznań 1974, s. 126; K. GRUDZIŃSKI (red.), *60 lat Wydziału Mechanicznego Politechniki Politechniki Szczecińskiej 1946-2006*, Szczecin 2007, s. 11.

⁶⁸ APNSPJKrŁ, A. HYLA, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁶⁹ Józef Kaczyński urodził się 2 września 1917 r. we wsi Krasowo Częstki. Po ukończeniu gimnazjum w Pińsku wstąpił do nowicjatu zakonu jezuitów i w 1938 r. i podjął studia teologiczne w Krakowie. 21 września 1941 r. przyjął święcenia kapłańskie w Łomży. Zmarł w Piekutach 15 października 2009. J. ŁUPIŃSKI, *Śp. Ks. kanonik Józef Kaczyński*, „Łomżyńskie Wiadomości Diecezjalne”, 71 (2009), nr 4, s. 113-115.

⁷⁰ APSz, M. WALICKI SAC, *Pismo z 11 marca 2008 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps]; APSz, TENŻE, *Pismo z 1 lutego 2013 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

dopiero w 1981 r.⁷¹ Obraz przedstawia postać Maryi w ujęciu frontalnym. Niewiasta stoi na białym obłoku, unosząc się nad małym drzewkiem dębu z zielonymi liśćmi. Poniżej widoczny jest równinny krajobraz z pojedynczym drzewem po lewej i prawej stronie, a w oddali na horyzoncie pasmo gór. Matka Boska ma na sobie długą, powłóczystą, białą suknię z wąskimi rękawami, przewiązaną w pasie szarfą, spadającą luźno na bosc stopy. Na złożonych do modlitwy dłoniach wisi perłowy różaniec. Głowę, ramiona, plecy przykrywa biały maforion z wyhaftowanym na brzegach pasem w złote lilie. Maryja przytrzymuje ten płaszcz zgiętymi łokciami. Na szyi zawieszony jest ozdobny sznurek zakończony frędzlem i sięgający do kolan. Matka Boska promieniuje światłem rozchodzącym się na wszystkie strony. Wokół głowy zaznaczona jest przezroczysta aureola. Na twarzy Niepokalanej widać spokój i skupienie. Wzrok skierowany jest w stronę widza. Większą część tła stanowi niebo w różnych odcieniach szarości i błękitu. Zdecydowane przejaśnienia są widoczne na wysokości głowy i piersi. W prawym dolnym narożu umieszczony jest podpis malarza – *A.Hyła*, a poniżej rok powstania dzieła – 1957.

Dwudziesty pierwszy obraz Matki Boskiej Fatimskiej zamówiła u Adolfa Hyły Janina Zachwiej mieszkająca przy ul. Młynarskiej 2 w Dębicy, fundatorka wizerunku Jezusa Miłosiernego do kościoła pw. św. Jadwigi. Tym razem malowidło o wymiarach 45 x 75 cm miało być przeznaczone na chorągiew⁷². Nieznana jest współczesna lokalizacja tego dzieła. Przeprowadzona kwerenda w parafii św. Jadwigi i sąsiedniej, Matki Boskiej Anielskiej w Dębicy, przyniosła negatywny wynik.

Ostatni wizerunek Matki Boskiej Fatimskiej Adolf Hyła pozostawił niedokończony w swoim domu przy ul. Uroczej w Krakowie (il. 17). Po jego śmierci żona Maria podarowała ten obraz Sabinie Kozłowskiej, konserwator sztuki, zamieszkałej w Łagiewnikach⁷³. Nieskończone malowidło ma wymiary 100 x 180 cm. Widzimy na nim zarys postaci Matki Boskiej wykonany ołówkiem. Jedyne twarz Maryi jest wykończona. Różowe policzki, wąskie usta, jasnobrązowe włosy i niebieskie oczy patrzące w stronę widza składają się na całość oblicza Matki Boskiej. Po obu stronach Maryi namalowane jest tło, które stanowi błękitne, zachmurzone niebo. Pozostała część obrazu, zwłaszcza postać oraz dół malowidła, to białe płótno z naszkicowanym projektem.

W powyższym artykule ukazana została w sposób chronologiczny historia powstawania obrazów Matki Boskiej Fatimskiej pędzla Adolfa Hyły, artysty kojarzonego dotychczas z malowaniem wizerunków Jezusa Miłosiernego, w tym tego najbardziej znanego obrazu Bożego Miłosierdzia z sanktuarium w krakowskich Łagiewnikach, czczonego dzisiaj na całym świecie. W trakcie prowadzonych badań i kwerendy

⁷¹ APSz, M. WALICKI SAC, *Pismo z 6 maja 2008 roku do ks. Piotra Szwedę MS*, [mps].

⁷² APNSPJKrŁ, A. HYLĄ, *Katalog obrazów religijnych...*, [niepag.].

⁷³ APSz, S. KOZŁOWSKA, *Relacja z 2 września 2009 roku*, Kraków, [nagranie].

naukowej, spośród dwudziestu dwóch malowideł Matki Boskiej Fatimskiej udało się zlokalizować siedemnaście, pięć wciąż pozostaje nieodnalezionych. Nieocenioną pomocą okazał się odnaleziony katalog dzieł artysty. Zachowane po dziś dzień malowidła pędzla Adolfa Hyły inspirowane bezpośrednio objawieniami maryjnymi w Fatimie stanowią interesujący przykład utrwalonej na płótnie czci Matki Boskiej przez samego artystę. Dzięki tym obrazom artysty ikonografia maryjna wzbogaciła się o nowe przedstawienia Matki Boskiej Fatimskiej. Mamy nadzieję, że to studium przybliży czytelnikowi nie tylko osobę samego malarza, ale przede wszystkim jego dorobek malarski związany z tematyką maryjną.

BIBLIOGRAFIA

Źródła

- Archiwum Domu Prowincjalnego Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety w Poznaniu
M.W. BUKOWSKA CSSE, Wspomnienie pośmiertne o śp. Matce Marii Zofii Nawrocik, [mps].
Dziennik podawczy z dnia 13 kwietnia 1956 roku, [rkps].
M.R. KACZMAREK CSSE, Wypis ze wspomnienia pośmiertnego o śp. Matce M. Donwinie – Gertrudzie Domagalskiej, [mps].
- Archiwum Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie Łagiewnikach
A. HYLĄ, Katalog obrazów religijnych namalowanych w latach 1943-1963, [rkps, niepag.].
- Archiwum Parafii św. Michała Archanioła w Gliwicach
Kronika parafialna, R. 1954, [rkps, niepag.].
- Archiwum Parafii św. Wawrzyńca w Dąbrowie
Kronika parafii św. Wawrzyńca w Dąbrowie, R. 1954, [rkps, niepag.].
- Archiwum Parafii Trójcy Przenajświętszej w Żyrakowie
Kronika parafii Trójcy Przenajświętszej w Żyrakowie, R. 1953.
- Archiwum Prowincjalne Zgromadzenia Sióstr Elżbietanek we Wrocławiu
Spis inwentarza, R. 1960, [mps].
- Archiwum prywatne ks. Piotra Szwedy MS
J. ABRAMOWICZ, Pismo z 10 października 2011 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
Z. BŁASZCZOK, Pismo z 20 lutego 2006 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
Z. BŁASZCZOK, Pismo z 6 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
J. BOROWIEC-OZORKA, Pismo z 12 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
J. CHAJEC, Relacja z 6 lutego 2009 roku, [rkps].
S. CHOROŚ SSCJ, Pismo z 10 listopada 2012 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
S. CHOROŚ SSCJ, Pismo z 12 listopada 2012 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].

- M. DRAUS, Pismo z 11 lutego 2006 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
H. GERLIC, Pismo z 8 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
M. GRZEGRZÓŁKA, Pismo z 27 czerwca 2010 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
P. HOLC CM, Pismo z 17 lutego 2006 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
P. HOLC CM, Pismo z 27 stycznia 2008 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
B. HOSZOWSKA, Relacja z 11 października 2012 roku, [nagranie].
B. HOSZOWSKA, Relacja z 3 listopada 2012 roku, [nagranie].
B. HOSZOWSKA CSSE, Pismo z 10 marca 2006 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
A. KLEMENS, Pismo z 1 lutego 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
B. KOŁODZIEJ TChr, Pismo z 24 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
S. KORBUSZEWSKA CSL, Pismo z 29 marca 2006 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
S. KORBUSZEWSKA CSL, Pismo z 18 stycznia 2006 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
S. KORBUSZEWSKA CSL, Pismo z 23 lutego 2009 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
S. KOZŁOWSKA, Relacja z 2 września 2009 roku, Kraków, [nagranie].
A. MIĄSIK ZMBM, Pismo z 7 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
J. ORLOF, Pismo z 4 lutego 2006 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
S. PAJERSKA SSCJ, Pismo z 3 maja 2006 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
E. PAWŁOWSKA CSSE, Pismo z 6 lutego 2006 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
E. SIEPAK ZMBM, Relacja z 27 czerwca 2011 roku, Kraków, [nagranie].
S. SIKORA OFMConv, Relacja z 28 marca 2010 roku, [rkps].
A. STASZCZAK TChr, Pismo z 20 lutego 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
F. SZEWczyk CSSE, Pismo z 8 marca 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
M. WALICKI SAC, Pismo z 11 marca 2008 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
M. WALICKI SAC, Pismo z 6 maja 2008 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
M. WALICKI SAC, Pismo z 1 lutego 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
W. WALKÓW, Pismo z 29 stycznia 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
W. WALKÓW, Pismo z 30 stycznia 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
W. WALKÓW, Pismo z 9 lutego 2013 roku do ks. Piotra Szwedy MS, [mps].
A. WĄCHAŁA, Relacja z 5 marca 2013 roku, [mps].

Archiwum Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej w Poznaniu
AP I, 66: Akta personalne ks. Mrzygłoda Henryka, [niepag.].

Archiwum Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia w Krakowie Łagiewnikach
Kronika domu krakowskiego ZMBM, t. VI, [niepag.].

Archiwum Zgromadzenia Sióstr Loretanek w Warszawie
L-j-24, Roczne Sprawozdania z działalności Zarządu: Sprawozdanie opisowe z zarządzania majątkiem Zgromadzenia Sióstr Loretanek w roku 1984, s. 9, [mps].

LITERATURA

- BIELECKA K. CSL, Maciołek Helena, [w:] K. DĘBOWSKA, J. KŁOCZOWSKI, D. OLSZEWSKI, A. SIEWIERSKA (red.), Siostry zakonne w Polsce. Słownik biograficzny, t. I, Niepokalanów 1994, s. 177-178.
BORELLI A.A., Fatima: orędzie tragedii czy nadziei?, Warszawa 1995.

- DESKUR J., Dlaczego dom przy ul. Lelewela 19 odwiedzają biskupi?, „Tygodnik Salwatorski”, 17 XI 1996, nr 46 (100), s. 9.
- FELICI I., Fatima, Warszawa 1989.
- GADACZ K. OFMCap, Inwentarz zbiorów sztuki Prowincji Krakowskiej Zakonu Ojców Kapucynów, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 1965, t. 12.
- GERLIC H., Proboszczowie parafii diecezjalnych terenu tzw. „wielkich” Gliwic, „Rocznik Muzeum w Gliwicach”, 15 (2000), z. 1, s. 303-304.
- GRUZIŃSKI K. (red.), 60 lat Wydziału Mechanicznego Politechniki Szczecińskiej 1946-2006, Szczecin 2007.
- KALUŻA H. SVD, Dzieje parafii św. Antoniego w Luboszytach, Luboszyce 2001.
- Kapłani zmarli w 2004 roku, „Currenda”. Pismo urzędowe diecezji tarnowskiej, styczeń-marzec 2005, nr 1, s. 56.
- ŁUPIŃSKI J., Śp. Ks. kanonik Józef Kaczyński, „Łomżyńskie Wiadomości Diecezjalne”, 71 (2009), nr 4, s. 113-115.
- MCGRATH W.C., Matka Boska Różańcowa, [w:] J.J. DELANEY (red.), Niewiasta obleczone w słońce. Osiem wielkich objawień Matki Boskiej w czasach współczesnych, Lublin 1992.
- MYSZOR J. (red.), Słownik Biograficzny Duchowieństwa (Archi)diecezji Katowickiej 1922-2008, Katowice 2009.
- NOWAK A., Słownik biograficzny kapłanów diecezji tarnowskiej 1786-1985, t. IV, Tarnów 2004.
- PROWANS S. (red.), Politechnika Szczecińska w latach 1946-1971, Poznań 1974.
- SZWEDA P. MS, Adolf Hyla malarz w służbie Bożego Miłosierdzia, Warszawa-Kraków 2009.
- SZWEDA P. MS, Adolf Hyla. Malarz z Łagiewnik, Kraków 2014.

SPIS ILUSTRACJI

1. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1948, Sędziszów Małopolski, kościół parafialny pw. św. Antoniego z Padwy (fot. w zbiorze Autora)
2. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1948, Krynica Zdrój, kaplica sióstr loretanek (fot. P. Szweda MS)
3. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1949, Kraków, bursa dla studentek sióstr sercanek (fot. S. Choroś SSCJ)
4. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1950, Mikołów, bazylika mniejsza pw. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika (fot. M. Grzegorzówka)
5. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1950, Rybna, kościół parafialny pw. św. Kazimierza (fot. P. Szweda MS)
6. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1951, Luboszyce, kościół parafialny pw. św. Antoniego (fot. w zbiorze Autora)
7. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1952, Kraków Łagiewniki, klasztor sióstr Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia (fot. P. Szweda MS)
8. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1952, Kraków, ul. Lelewela, kaplica Żeńskiego Trzeciego Zakonu św. Franciszka (fot. P. Szweda MS)
9. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1953, Żyraków, parafia Trójcy Przenajświętszej (fot. P. Szweda MS)
10. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1954, Ruda Śląska-Wirek, kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca i św. Antoniego (fot. w zbiorze Autora)

11. Adolf Hyła, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1954, Gliwice, parafia św. Michała Archanioła (fot. w zbiorze Autora)
12. Adolf Hyła, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1954, Dąbrowa k. Niemodlina, parafia św. Wawrzyńca (fot. w zbiorze Autora)
13. Adolf Hyła, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1955, Szczurowa, kościół parafialny pw. św. Bartłomieja Apostoła (fot. P. Szweda MS)
14. Adolf Hyła, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1955, Wrocław, klasztor sióstr elżbietanek (fot. P. Szweda MS)
15. Adolf Hyła, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1956, Poznań, klasztor sióstr elżbietanek (fot. w zbiorze Autora)
16. Adolf Hyła, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1957, Ostrołęka, kościół pw. św. Wojciecha Biskupa (fot. w zbiorze Autora)
17. Adolf Hyła, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, niedatowany, Kraków własność prywatna (fot. P. Szweda MS)

IKONOGRAFIA MATKI BOSKIEJ FATIMSKIEJ W MALARSTWIE ADOLFA HYŁY

S t r e s z c z e n i e

W bogatej twórczości krakowskiego artysty Adolfa Hyły, postaci niezbyt znanej w polskiej historii sztuki XX wieku, można odnaleźć oprócz licznych realizacji Jezusa Miłosiernego, także inne przedstawienia malarskie. Na szczególną uwagę zasługuje ikonografia maryjna w liczbie sześćdziesięciu pięciu obrazów. Wśród dzieł o tej tematyce najliczniejszą grupę stanowią przedstawienia ukazujące Maryję jako Matkę Boską Fatimską. Malowidła inspirowane bezpośrednio objawieniami maryjnymi w Fatimie stanowią interesujący przykład utrwalonej na płótnie czci Matki Boskiej Fatimskiej obecnej w życiu Adolfa Hyły. Historie poszczególnych dwudziestu dwóch realizacji ikonograficznych powstałe w latach 1948-1957 ukazane zostały w kluczu chronologicznym. Do tej pory ustalono lokalizację siedemnastu obrazów Matki Boskiej Fatimskiej. Znajdują się one w kościele kapucynów Sędziszowie Małopolskim, w Krynicy Zdroju u sióstr loretanek, w Krakowie u sióstr sercanek, w kościele parafialnym w: Mikołowie, Rybnej, Żyrakowie, Rudzie Śląskiej-Wirku, Gliwicach, Dąbrowie k. Niemodlina, Szczurowej i Ostrołęce, w klasztorze sióstr Matki Bożej Miłosierdzia w krakowskich Łagiewnikach, w kaplicy Żeńskiego Trzeciego Zakonu św. Franciszka w Krakowie czy u sióstr elżbietanek we Wrocławiu i w Poznaniu.

Słowa kluczowe: Matka Boska Fatimska, Fatima, Adolf Hyła, ikonografia maryjna, XX wiek, Kraków

THE ICONOGRAPHY OF OUR LADY OF FATIMA IN ADOLF HYŁA'S PAINTINGS

S u m m a r y

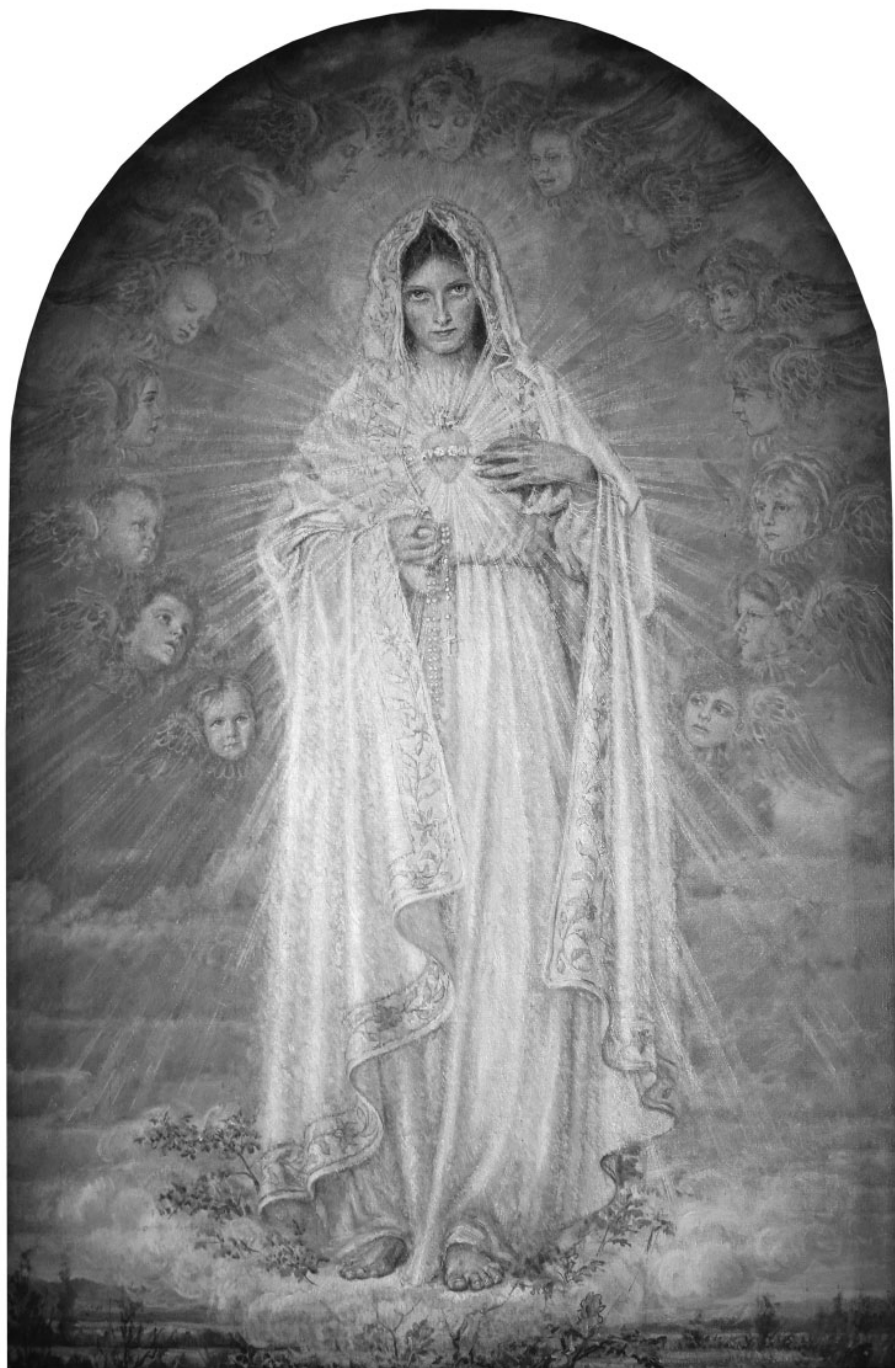
In a wide range of art works of Adolf Hyła, a little known in the Polish art history of the twentieth century artist from Krakow, there are many images of Divine Mercy but also other paintings. Special attention should be paid to his 65 images of Marian iconography. These paintings inspired by the Apparitions of Our Lady at Fatima are an interesting illustration of Adolf Hyła's devotion to Our Lady of Fatima captured on canvas. Among paintings on that subject the most numerous are those showing Our Lady of Fatima. The history of each of twenty-two iconographic works created between 1948-1957 is shown in chronological order. Up to now the location of seventeen paintings of Our Lady of Fatima is known. They are in the Church of the Capuchins in Sędziszów Małopolski, the convent of Sisters of Loreto in Krynica Zdrój, the convent of Sisters of the Sacred Heart in Kraków. Furthermore, they can be seen in parish churches in Mikołów, Rybna, Żyraków, Ruda Śląska-Wirek, Gliwice, Dąbrowa near Niemodlin, Szczurowa and Ostrołęka, and also in the convent of the Sisters of Our Lady of Mercy in Kraków-Lągowiki, in the chapel the Third Order of St. Francis in Kraków and the convents of Sisters of Saint Elizabeth in Wrocław and Poznań.

Key words: Our Lady of Fatima, Fatima, Adolf Hyła, Marian iconography, the twentieth century, Krakow

Translated by Edward Trędota MS

1. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1948, Sędziszów Małopolski, kościół parafialny pw. św. Antoniego z Padwy (fot. w zbiorze Autora)

2. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1948, Krynica Zdrój, kaplica sióstr loretańek (fot. P. Szweda MS)

3. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1949, Kraków, bursa dla studentek sióstr sercanek (fot. S. Choroś SSCJ)

4. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1950, Mikołów, bazylika mniejsza pw. św. Wojciecha Biskupa i Męczennika (fot. M. Grzegorzółka)

5. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1950, Rybna, kościół parafialny pw. św. Kazimierza (fot. P. Szweda MS)

6. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1951, Luboszyce, kościół parafialny pw. św. Antoniego (fot. w zbiorze Autora)

7. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1952, Kraków Łagiewniki, klasztor sióstr Zgromadzenia Matki Bożej Miłosierdzia (fot. P. Szweda MS)

8. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1952, Kraków, ul. Lelewela, kaplica Żeńskiego Trzeciego Zakonu św. Franciszka (fot. P. Szveda MS)

9. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1953, Żyraków, parafia Trójcy Przenajświętszej (fot. P. Szweda MS)

10. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1954,
Ruda Śląska-Wirek, kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca
i św. Antoniego (fot. w zbiorze Autora)

11. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1954, Gliwice, parafia św. Michała Archanioła (fot. w zbiorze Autora)

12. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1954, Dąbrowa k. Niemodlina, parafia św. Wawrzyńca (fot. w zbiorze Autora)

13. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1955, Szczurowa, kościół parafialny pw. św. Bartłomieja Apostoła (fot. P. Szweda MS)

14. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1955, Wrocław, klasztor sióstr elżbietanek (fot. P. Szweđa MS)

15. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1956, Poznań, klasztor sióstr elżbietanek (fot. w zbiorze Autora)

16. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*, olej na płótnie, 1957,
Ostrołęka, kościół pw. św. Wojciecha Biskupa
(fot. w zbiorze Autora)

17. Adolf Hyla, *Matka Boska Fatimska*,
olej na płótnie, niedatowany,
Kraków własność prywatna
(fot. P. Szweda MS)